

**UCHWAŁA Nr 177/XXVII/16
RADY MIEJSKIEJ W SZYDŁOWCU**

z dnia 16 grudnia 2016 roku

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Szydłowiec
na lata 2017 - 2019**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz. 446 z późn. zm.) w związku z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575), uchwała się, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Szydłowiec na lata 2017 - 2019, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Szydłowca.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej

Marek Artur Koniarczyk

Załącznik Nr 1
do Uchwały Nr 177/XXVII/16
Rady Miejskiej w Szydłowcu
z dnia 16 grudnia 2016 roku

**Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Szydłowiec
na lata 2017 – 2019**

I. Wprowadzenie

Uregulowania prawne obowiązujące od 1 stycznia 2012 roku spowodowały konieczność wprowadzenia przez samorządy istotnej zmiany w podejściu do wsparcia rodziny w szczególności pracy z rodziną. Rodzina jako podstawowa komórka społeczna jest naturalnym środowiskiem wychowawczym zapewniającym prawidłowy rozwój wszystkich ich członków, zwłaszcza dzieci. To w rodzinie dziecko jest poddawane procesowi socjalizacji, podczas którego przekazywane są i wpajane normy, wartości i wzorce osobowe. Rodzina, jako pierwsze najważniejsze środowisko w życiu dziecka w sposób świadomy i nieświadomy kształtuje osobowość dziecka oraz przygotowuje je do pełnienia określonych ról społecznych. Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia bezpieczeństwo emocjonalne swoim członkom i przystosowuje dzieci do życia w społeczeństwie.

Obowiązkiem gminy jest dbanie o dobro swoich mieszkańców, a co za tym idzie wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Zgodnie z art. 176 pkt. 1 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny.

W związku z powyższym pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny opracowano na lata 2013-2016. Program przyjęty został Uchwałą Nr 188/XXIX/13 Rady Miejskiej w Szydłowcu z dnia 27 czerwca 2013 roku i był on odpowiedzią na obowiązek nałożony na gminy w związku z wejściem w życie wyżej wymienionej ustawy.

Konsekwencją realizacji zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stało się opracowanie i przyjęcie nowego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Szydłowiec na lata 2017 – 2019 zwany dalej „Programem”, regulującego problematykę wspierania rodziny, a zwłaszcza wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

Należy podkreślić, iż jednym z warunków efektywności Programu jest stała i ścisła współpraca m.in. ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami w tym oświatowymi, podmiotami leczniczymi, kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wspieranie rodziny to ogół działań osób, instytucji, organizacji i służb skierowanych do rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, jak również zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania ich funkcji. Instytucje i służby są zobligowane do wspierania rodziny i podjęcia stosownych działań. Łączenie kompetencji różnych instytucji podnosi skuteczność udzielanej pomocy i umożliwia szybką reakcję na zaistniały problem.

Ponadto kluczową rolę odgrywa podnoszenie kompetencji zawodowych osób realizujących Program. Współpraca podmiotów i wzrost standardów pracy przyczyniają się do skutecznego wspierania rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, którego efektem powinna być poprawa ich funkcjonowania i społecznego postrzegania, jak również udoskonalenie metod i technik świadczonego wsparcia. Szczególne znaczenie w tej kwestii odgrywa praca z rodziną, prowadzona przez zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szydłowcu asystentów rodziny, których zakres kompetencji określa ustawa o wspieraniu i systemie pieczy zastępczej, jak i pracowników socjalnych. Dodać należy, że Ośrodek ustanawia asystenta rodziny nie tylko w przypadku postanowienia Sądu, ale też w przypadku wyrażenia zgody przez daną rodzinę, gdy z przeprowadzonego przez pracownika socjalnego wywiadu środowiskowego wynika, iż przyznanie rodzinie tej formy wsparcia jest zasadne. W przypadku zaistnienia wskazanych okoliczności asystent rodziny, we współpracy z pracownikiem socjalnym oraz przy aktywnym udziale rodziny, sporządza plan pracy i podejmuje kompleksowe działania. Praca z rodziną to podejmowanie działań w szczególności w formie: konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi (w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych), pomocy prawnej, zwłaszcza w zakresie prawa rodzinnego, organizowania dla rodzin spotkań, mających na celu

wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocowymi”. Prowadzona praca z rodziną ma na celu zapobieganie umieszczeniu w pieczy zastępczej dzieci z rodzin przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zaś w przypadku zaistniałej już sytuacji - powrót dzieci do środowiska naturalnego.

Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań, a rodzina jako naturalne środowisko rozwoju dziecka, przeżywając trudności opiekuńczo - wychowawcze, wymaga wsparcia dla dobra nie tylko dzieci, ale też wszystkich jej członków. Rosnące zagrożenia wywierają potrzebę tworzenia Programu oraz wspieranie rodziny. W związku z powyższym podstawowym założeniem Programu jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci, ponieważ rodzina to „podstawowe środowisko życia i wychowania dziecka”.

Realizowane w ramach niniejszego Programu zadania koncentrować będą się na zasadach pomocniczości o charakterze profilaktycznym i aktywizującym m. in. na podtrzymywaniu i utrwalaniu samodzielności rodzin ze szczególnym uwzględnieniem pracy asystenta rodziny oraz zwiększenie roli działań profilaktycznych, osłonowych oraz aktywnych form pomocy zarówno dziecku, jak i jego rodzinie.

Zadania przyjęte do realizacji w ramach niniejszego Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w szczególności w aktach prawnych i dokumentach strategicznych.

II. Adresaci

Adresatami Programu są rodziny z dziećmi przeżywające trudności w sferze opiekuńczej i wychowawczej oraz rodziny dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej pochodzące z terenu Gminy Szydłowiec.

III. Zasady działania Programu

Program oparty jest na zasadach: wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie oraz jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny z poszanowaniem godności wszystkich osób.

IV. Diagnoza

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu aktualnie znajduje się 931 rodzin, z czego 133 rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, co stanowi 14,29%. W rodzinach tych wychowuje się 829 dzieci. Ośrodek w 2015 roku zatrudniał 2 asystentów rodziny, pod opieką których znajdowało się 22 rodziny.

Tabela nr 1. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

Rodziny	Liczba rodzin
z dziećmi do 6 r. ż.	137
z dziećmi do 18 r. ż.	663
wielodzietne	91
niepełne	103

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

Tabela nr 2. Rodziny objęte pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu z podziałem na liczbę dzieci w rodzinie.

	Liczba dzieci w rodzinie						
	1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 dzieci	6 dzieci	7 dzieci i więcej
Liczba rodzin	154	179	64	15	9	1	2

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

Najczęstszym powodem korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej są ubóstwo, bezrobocie, a także bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Z uwagi na sytuację ekonomiczną – gospodarczą Gminy Szydłowiec oraz ubogą infrastrukturę, osoby w wieku produkcyjnym nie mają szans na zdobycie zatrudnienia na terenie gminy. Aktualnie bezrobocie na terenie Powiatu szydłowieckiego wynosi 28,5% .(źródło: PUP w Szydłowcu).

Tabela nr 3. Główne powody do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej.

	Powody do korzystania przez rodziny ze świadczeń pomocy społecznej				
	ubóstwo	bezrobocie	bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	niepełnosprawność	inne
Liczba rodzin	728	651	133	329	181

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

Dzieci w wieku przedszkolnym, mogą uczęszczać w Gminie Szydłowiec do 2 przedszkoli samorządowych i 6 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. Na naszym terenie funkcjonują również 2 przedszkola niepubliczne i żłobek.

Tabela nr 4. Struktura przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w Gminie Szydłowiec z uwzględnieniem liczby dzieci do czasu wypełniania obowiązku szkolnego (wg stanu na rok szkolny 2015/2016).

	Żłobek	Przedszkole			Oddziały przedszkolne (szkoły podstawowe)
		Nr 1	Nr 2	niepubliczne	
Liczba dzieci	22	125	135	59	240

źródło: Zespół Edukacji i Finansów Oświaty w Szydłowcu

Tabela nr 5. Struktura oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych.

	SP Nr 1	SP Nr 2	PSP Majdów	PSP Sadek	PSP Wysoka	Filia w Zdziechowie PSP Nr 2
Liczba dzieci	65	50	19	6	21	22

źródło: Zespół Edukacji i Finansów Oświaty w Szydłowcu

Realizację obowiązku szkolnego Gmina Szydłowiec jako organ prowadzący zabezpiecza w 5-ciu szkołach podstawowych i w 3-ch gimnazjalnych. Na terenie Gminy funkcjonuje również 1 niepubliczna szkoła podstawowa.

Tabela nr 6. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Szydłowiec (wg stanu na rok szkolny 2015/2016).

	SP Nr1	SP Nr 2	PSP w Majdów	PSP w Sadku	PSP w Wysokiej	Filia w Zdziechowie PSP Nr 2	PG Nr 2 w Szydłowcu	PG Nr 1 w Szydłowcu	PG w Majdowie
Liczba dzieci	583	481	134	62	75	38	299	233	64

źródło: Zespół Edukacji i Finansów Oświaty w Szydłowcu

Tabele nr 7, 8 i 9 przedstawiają dane pokazujące realizowane w 2015 roku przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu zadania w postaci dożywiania dzieci w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Gminy Szydłowiec.

Tabela nr 7. Liczba dzieci objętych dożywianiem w przedszkolach, w tym w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2015 roku.

	Nazwa przedszkola		
	Przedszkole Nr 1 ul. Wschodnia	Przedszkole Nr 2 ul. Staszica	Niepubliczne Przedszkole
Liczba dzieci	17	16	2

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Tabela nr 8. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Szydłowiec objętych dożywianiem, w tym w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2015 roku.

	Nazwa Szkoły						
	PSP NR 1 w Szydłowcu	Zespół Szkół w Szydłowcu	PG Nr 2 w Szydłowcu	Zespół Szkół w Majdowie	PSP w Sadku	PSP w Wysokiej	PSP w Zdziechowie Filia Zespołu Szkół w Szydłowcu
Liczba dzieci	138	207	73	102	26	39	18

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

Tabela nr 9. Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Szydłowiec objętych stypendiami i zasiłkami socjalnymi (dane za rok szkolny 2015/2016).

Nazwa szkoły	Liczba dzieci
PSP Nr 1 w Szydłowcu	95
PSP Nr 2 w Szydłowcu	83
PSP w Majdowie	48
PSP w Wysokiej	26
PSP w Sadku	16
Filia w Zdziechowie PSP Nr 2 w Zespole Szkół im.Jana Pawła II w Szydłowcu	5
Publiczne Gimnazjum Nr 1	53
Publiczne Gimnazjum Nr 2	54
Publiczne Gimnazjum Majdów	26

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Dzieci i młodzież, w szczególności z rodzin dotkniętych problemami socjalnymi, tj. ubóstwem, bezrobociem, problemami opiekuńczo – wychowawczymi kierowane są na świetlice, zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne w celu zagospodarowania im czasu wolnego oraz pomocy w nauce.

Tabela nr 10. Działalność świetlic szkolnych, z uwzględnieniem liczby uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych w Gminie Szydłowiec korzystających z zajęć świetlicowych (rok szkolny 2015/2016).

	Nazwa szkoły		
	PG nr 2 w Szydłowcu	PG nr 1 w Szydłowcu	PSP nr 1
Liczba uczniów w świetlicy szkolnej	76	241	174

źródło: Zespół Edukacji i Finansów Oświaty w Szydłowcu

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu prowadzi również pracę z rodzinami dysfunkcyjnymi, w których występuje przemoc oraz różnego typu uzależnienia. Rodziny dotknięte przemocą kierowane są do Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego obrazuje poniższa tabelka:

Tabela nr 11. Ilość rozpatrzonych Niebieskich Kart.

Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
26	36	25

źródło: Zespołu Interdyscyplinarnego

Karty najczęściej zakładane były przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatową Komendę Policji w Szydłowcu.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy w szczególności:

- integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów oraz specjalistów,
- w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2015 roku pod patronatem Zespołu Interdyscyplinarnego w okresie od stycznia do czerwca działał punkt konsultacyjny dla osób dotkniętych przemocą, sprawców przemocy oraz dzieci i młodzieży zagrożonych występowaniem zjawiska przemocy. Zespół prowadzi też różnego rodzaju akcje profilaktyczne m.in. był współorganizatorem Szydłowieckich Dni Profilaktyki i Noworocznego Integracyjnego Spotkania dla Dzieci i Rodzin.

Innym podmiotem działającym na polu przeciwdziałania niekorzystnym zjawiskom zachodzącym w rodzinach jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Jej działalność statystycznie obrazuje poniższa tabelka.

Tabela nr 12. Liczba prowadzonych spraw związanych z nadużywaniem alkoholu.

Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Liczba prowadzonych spraw dotyczących nadużywania alkoholu	51	58	48
Liczba spraw skierowanych do sądu o orzeczenie obowiązku leczenia odwykowego	22	34	28

źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii

Natomiast skalę zjawiska przemocy domowej w latach 2013–2015 obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 13. Zjawiska przemocy domowej w latach 2013 – 2015.

Wyszczególnienie	2013 r.	2014 r.	2015 r.
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych (wszystkich)	345	225	184
Liczba przeprowadzonych interwencji domowych, których efektem było wszczęcie procedury	18	42	23
Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej objętych procedurą	36	68	40
Liczba wszczętych i zakończonych postępowań dotyczących przemocy domowej	9	12	10

źródło: Powiatowa Komenda Policji w Szydłowcu

Tabela nr 14. Ilość rodzin wymagających wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowcu z powodu przemocy, uzależnień.

rok	Liczba rodzin				
	Powody wsparcia				
	ubóstwo	niezaradność opiekuńczo – wychowawcza	alkoholizm	narkomania	przemoc
2013	827	145	58	0	5
2014	765	138	65	0	8
2015	728	133	59	1	6

źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu

Gdy dochodzi do sytuacji, w której rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub władza ta została ograniczona, Sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem opieki zastępczej i umieszczeniu go poza rodziną biologiczną. Aktualnie w pieczy zastępczej umieszczonych jest 19 dzieci w tym:

- w rodzinach zastępczych – 13dzieci,
- placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 6 dzieci.

Z tego tytułu budżet Gminy Szydłowiec ponosi koszty, tj. odpowiednio, w wysokości:

- 1) zgodnie z treścią art. 191 ust. 9 ww. ustawy „w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej albo w rodzinnym domu dziecka gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, w wysokości:
 - a) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - b) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;

- c) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej”;
- 2) zgodnie z treścią art. 191 ust. 10 ww. ustawy, „w przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki, o których mowa w ust. 1 pkt 2, w wysokości:
- a) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - b) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
 - c) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej”.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu przy realizacji zadania współpracuje z rodzinami biologicznymi, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Działania Ośrodka polegają na dokonaniu diagnozy sytuacji rodziny i na jej podstawie sporządzeniu planu pracy z rodziną. Plan pracy jest skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Celem współpracy tut. Ośrodka z rodziną biologiczną jest motywowanie rodziców do utrzymywania regularnego kontaktu ze swoimi dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej oraz konsekwentne realizowanie założonych celów. Ponadto Ośrodek wspiera rodziny biologiczne w działaniach zmierzających do poprawy ich sytuacji, która stała się bezpośrednią przyczyną powierzenia dzieci pod opiekę rodziny zastępczej.

Nową formą wsparcia adresowaną do rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji rodzicielsko-wychowawczych jest przydzielenie asystenta rodziny. Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin, jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów podopiecznego, wzbudzaniu w nim wiary we własne możliwości oraz motywowanie do podejmowania działań, które do tej pory uznawane były przez niego za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest wskazanie osobom możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz pomoc w podwyższeniu samooceny. Główną metodą pracy asystenta jest podążanie za podopiecznym i selektywne wspieranie jego realnych dążeń. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej reguluje zadania asystenta rodziny, do których należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej. Do obowiązków asystenta w szczególności należy udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego; udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych. Do zadań asystenta należy również wspieranie aktywności społecznej rodzin, motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej. Ponadto na podstawie art. 15 wymienionej ustawy w pracy asystenta z rodziną uwzględniono również motywowanie rodziców do udziału w zajęciach grupowych, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych oraz udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności udział w zajęciach psychoedukacyjnych. W sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin zadaniem asystenta jest podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych. Asystent zobowiązany jest do prowadzenia dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną w tym dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny oraz monitorowania funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Szydłowcu zatrudnionych jest obecnie 2 asystentów rodziny pod opieką których w 2015 roku znajdowało się 22 rodziny.

Tabela nr 15. Projekty realizowane na rzecz rodzin przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu.

Rok	Nazwa projektu	Do kogo skierowany	Liczba rodzin/osób	Liczba dzieci w rodzinach biorących udział w projekcie
2013	Aktywizacja społeczno – zawodowa klientów OPS w Szydłowcu projekt „Będziesz zaradny wygrasz”	Osoby wykluczone społecznie	28	38
2014	Aktywizacja społeczno – zawodowa klientów OPS w Szydłowcu projekt „Będziesz zaradny wygrasz”	Osoby wykluczone społecznie	29	49

Źródło : Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu

V. Analiza SWOT

W celu opracowania Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Szydłowiec na lata 2017 – 2019 dokonano analizy SWOT, która polega na posegregowaniu posiadanych informacji na cztery grupy: słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia Programu. Szczegóły analizy przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 16. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym oraz instytucji działających na rzecz rodziny, - doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny, - baza instytucji wspierających rodzinę (w szczególności: policja, sąd, MOPS, PCPR, organizacje pozarządowe), - oferty sportowe i baza lokalowa, - funkcjonowanie placówek służby zdrowia oraz oświatowych na terenie gminy, - znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników MOPS, - zapewnienie kadry MOPS szkoleń oraz studiów, - zatrudnianie asystenta rodziny, - działalność na rzecz rodzin instytucji oraz placówek oświatowych, - otwartość na współpracę, - realizacja programów systemowych i profilaktycznych, - realizacja rządowego programu „Pomoc Państwa w zakresie żywienia”, - budowa i modernizacja świetlic środowiskowych na wsiach, - budowa nowoczesnych boisk i sal gimnastycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom bezrobocia, - wysoki wskaźnik ubóstwa, - wysokie koszty utrzymania rodzin, - ograniczone środki finansowe, - wzrost liczby zadań zleczanych samorządom gminnym, - brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, - bierna postawa rodziców wobec problemów występujących w rodzinie, - niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych, - bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, - niewystarczająca liczba ośrodków wsparcia dziennego, - niewystarczająca liczba propozycji spędzania wolnego czasu oraz socjoterapii dla młodzieży zagrożonej, - brak dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego i rosnące potrzeby, - brak środków na poszerzenie oferty wsparcia rodziny, - małe zaangażowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - przyjazna polityka państwa i gminy na rzecz rodzin, - spójny system wspierania rodziny, - asystent rodziny, - edukacja rodziców, 	<ul style="list-style-type: none"> - brak wsparcia opiekuńczo-wychowawczego dla rodziców – mniejsze szanse rozwojowe dzieci, - wzrost kosztów utrzymania rodziny, - wypalenie zawodowe pracowników,

<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie zespołów interdyscyplinarnych, - realizowanie programów profilaktycznych, - wzrost świadomości, jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina, - wzrost świadomości dotyczący wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodziny, - możliwość pozyskania środków zewnętrznych, - możliwość współpracy z organizacjami pozarządowymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - stereotypowe myślenie przez rodziny, - zagrażające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez młodzież i dzieci, - zanik więzi i tradycji rodzinnych, - rozszerzenie zjawisk patologicznych (przemoc, narkomania, alkoholizm, uzależnienia), - zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej oraz zjawisko „dziedziczenia biedy”, - ograniczenie środków finansowych, w tym przeznaczonych na edukację, podnoszenie kwalifikacji przez specjalistów, - niechęć do współpracy (m.in. brak zgody na asystenta rodziny).
--	---

VI. Zasoby

Instytucje i organizacje realizujące zadania mieszczące się w zakresie wspierania rodziny oraz inne pełniące funkcje wspierające:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- Placówki oświatowe,
- Komenda Powiatowa Policji,
- Sąd Rejonowy,
- Placówki służby zdrowia,
- Kuratorzy sądowi,
- Prokuratura,
- Organizacje pozarządowe.

VII. Zasady działania Programu

Program zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

W zakresie udzielania pomocy rodzinom oraz podnoszenia świadomości społecznej Program oparty jest na zasadach wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i kościołów, związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie oraz jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny z poszanowaniem praw i godności wszystkich osób.

VIII. Zadania

Założeniem Programu jest utworzenie spójnego, scentralizowanego systemu wsparcia umożliwiającego poprawę sytuacji społecznej rodzin oraz wsparcie ich w prawidłowym funkcjonowaniu poprzez realizowanie skoordynowanej polityki przez wyspecjalizowane instytucje na szczeblu lokalnym.

Tabela nr 17. Cele szczegółowe oraz zadania Programu.

Cele szczegółowe Programu	Zadania	Realizator
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka	Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia.	Urząd Miejski w Szydłowcu, MOPS w Szydłowcu.
	Objęcie dożywianiem wszystkich członków rodziny, w szczególności dzieci w formie gorącego posiłku.	MOPS w Szydłowcu.
	Działania aktywizujące społecznie i zawodowo na rzecz rodzin, w których członkowie rodziny pozostają bez pracy.	Urząd Miejski w Szydłowcu, PUP w Szydłowcu, MOPS w Szydłowcu.
	Monitorowanie sytuacji, w tym zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia.	MOPS w Szydłowcu, Kurator, Pedagog, Wychowawca.
	Zapewnienie odpowiednich warunków lokalowych rodzinom wymagającym wsparcia.	Urząd Miejski w Szydłowcu.
Praca z rodziną	Diagnozowanie rodzin wymagających wsparcia.	MOPS w Szydłowcu.
	Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.	Urząd Miejski w Szydłowcu, MOPS w Szydłowcu, GKRPA, Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe.
	Praca socjalna, w oparciu o plan pracy z rodziną i kontrakt/projekt socjalny.	MOPS w Szydłowcu.
	Zapewnienie asystenta rodziny w rodzinach.	Urząd Miejski w Szydłowcu, MOPS w Szydłowcu.
	Kierowanie rodzin do projektów pomocowych.	MOPS w Szydłowcu.
	Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.	MOPS w Szydłowcu, PUP w Szydłowcu.
	Kierowanie dzieci z rodzin wymagających wsparcia na zajęcia pozaszkolne i pozalekcyjne.	MOPS w Szydłowcu, współpraca pracowników Placówki oświatowe, Organizacjami pozarządowymi.
	Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno – pedagogiczną.	Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna, Placówki oświatowe.
	Kierowanie dzieci na kolonie i obozy (w tym realizujące programy przeciwdziałania uzależnieniom)	MOPS w Szydłowcu, GKRPA, PCPR, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe.
Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających	Współpraca instytucji publicznych i niepublicznych w celu wzajemnej wymiany informacji i pomocy na rzecz rodzin zagrożonych kryzysem.	MOPS w Szydłowcu, Sąd, Kurator, GKRPA, PUP,

interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących zdarzeń i sytuacji		PCPR, Placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji, Organizacje pozarządowe.
	Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami w szczególności poprzez profilaktykę, edukację oraz wczesną interwencję w rodzinach zagrożonych.	GKRPA, MOPS w Szydłowcu, Placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji, Zespół interdyscyplinarny, PCPR, Organizacje pozarządowe.
	Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą.	Zespół interdyscyplinarny, grupy robocze, Komenda Powiatowa Policji, GKRPA, MOPS w Szydłowcu.
Działania zabezpieczające	Zabezpieczenie środków na: - zatrudnienie i podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom, - pobyt dziecka w pieczy zastępczej w tym w rodzinie zastępczej i placówkach opiekuńczo – wychowawczych.	Budżet państwa, Budżet gminy.
	Zapewnienie szczegółowej ochrony dzieciom w rodzinach zagrożonych.	Urząd Miejski w Szydłowcu, MOPS w Szydłowcu, GKRPA, Placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji, Kurator, Sąd, Organizacje pozarządowe.
Profilaktyczne działania na rzecz wspierania rodzin	Działalność informacyjno-edukacyjna, w tym propagowania idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej oraz tworzenie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym.	Urząd Miejski w Szydłowcu, MOPS w Szydłowcu, GKRPA, PCPR, Placówki oświatowe, Komenda Powiatowa Policji, Organizacje pozarządowe.

IX. Finansowanie

Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Szydłowiec, budżetu państwa oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

X. Monitorowanie i ewaluacja

Koordinatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowcu, który na bieżąco będzie prowadził diagnozę celem dostosowania działań do potrzeb.

Monitoring realizacji Programu umożliwi rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy, ocenę zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za ich realizację, stan zaawansowania prowadzonych działań oraz zebranie informacji, które dostarczą podstaw do planowania działań profilaktycznych na lata następne oraz przesłanek do oceny ich skuteczności.

Ewaluacja Programu odbywać się będzie poprzez sporządzenie sprawozdań z przeprowadzonych działań, w tym rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny wraz z przedstawionymi potrzebami związanymi z realizacją zadań i przedłożone zostanie zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w terminie do dnia 31 marca każdego roku Radzie Miejskiej w Szydłowcu oraz innych sprawozdań rzeczowo – finansowych z zakresu wspierania rodziny

przekazywanych wojewodzie w wersji elektronicznej z zastosowaniem systemu teleinformatycznego zgodnie z art. 187 ust. 3 wyżej wymienionej ustawy.

XI. Zakończenie

Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z Gminy Szydłowiec. Wspieranie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami przy wykorzystaniu własnych umiejętności. Wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała zmierzyć się z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.

Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny.